

E-ISSN: 3023-820X
Yaz 2025 • Summer 2025
Cilt 2 • Volume 2
Sayı 1 • Issue 1

Klasik Divan

Uluslararası Dil, Kültür ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi (KD-UDKEAD)
International Journal of Language, Culture and Literature Researches (KD-IJLCLR)

Editör

Öğr. Gör. Esra AKA
(Muş Alparslan Üniversitesi)

Danışma Kurulu

Prof. Dr. Ahmet Atilla ŞENTÜRK
(İstinye Üniversitesi)

Prof. Dr. Nihat ÖZTOPRAK
(Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi)

Prof. Dr. Bahir SELÇUK
(Fırat Üniversitesi)

Prof. Dr. Nimet YILDIRIM
(Atatürk Üniversitesi)

Prof. Dr. Bülent BAYRAM
(Kırklareli Üniversitesi)

Prof. Dr. Oğuzhan DURMUŞ
(Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Prof. Dr. Bünyamin TAŞ
(Aksaray Üniversitesi)

Prof. Dr. Orhan Kemâl TAVUKÇUOĞLU
(Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)

Prof. Dr. Ebru Burcu YILMAZ
(İnönü Üniversitesi)

Prof. Dr. Ozan YILMAZ
(Sakarya Üniversitesi)

Prof. Dr. Fettah KUZU
(Gaziantep Üniversitesi)

Prof. Dr. Sadık ARMUTLU
(Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi)

Prof. Dr. Gencay ZAVOTÇU
(Kocaeli Üniversitesi)

Prof. Dr. Serkan TÜRKOĞLU
(Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi)

Prof. Dr. Halil İbrahim YAKAR
(Gaziantep Üniversitesi)

Prof. Dr. Şerife YALÇINKAYA
(Ege Üniversitesi)

Prof. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK
(Adıyaman Üniversitesi)

Prof. Dr. Zeki TAŞTAN
(Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)

Prof. Dr. Kemal YAVUZ
(Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi)

Doç. Dr. Bünyamin AYÇİÇEĞİ
(İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet Celal VARIŞOĞLU
(Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi)

Doç. Dr. Cemalettin YAVUZ
(Trakya Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet Fatih KÖKSAL
(İstanbul Kültür Üniversitesi)

Doç. Dr. Gülşah Gaye FİDAN
(Gaziantep Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet Sait ÇALKAL
(Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)

Doç. Dr. Hasan KAPLAN
(Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi)

Prof. Dr. Neslihan İlknur KOÇ KESKİN
(Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Doç. Dr. Mehmet Akif GÖZİTOK
(Erzurum Teknik Üniversitesi)

Alan Editörleri

Field Editors

Klasik Türk Edebiyatı

Prof. Dr. Orhan Kemâl TAVUKÇUOĞLU
(Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)

Prof. Dr. Şerife YALÇINKAYA
(Ege Üniversitesi)

Halk Edebiyatı

Prof. Dr. Canser KARDAŞ
(Muş Alparslan Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Damlanur KÜÇÜKYILDIZ GÖZELCE
(Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)

Yeni Türk Edebiyatı

Prof. Dr. Zeki TAŞTAN
(Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)

Türk Dili

Prof. Dr. Ümit HUNUTLU
(Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)

Türk İslâm Edebiyatı

Doç. Dr. Bünyamin AYÇİÇEĞİ
(İstanbul Üniversitesi)

Doç. Dr. Yılmaz ÖKSÜZ
(Ege Üniversitesi)

Türkçe Eğitimi

Öğr. Gör. Dr. Bestami BİLGE
(Çankırı Karatekin Üniversitesi)

Öğr. Gör. Hakan SÖNMEZ
(Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi)

Tarih ABD

Prof. Dr. Hidayet KARA
(Muş Alparslan Üniversitesi)

Sayı Hakemleri
Issue Reviewers

Prof. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK
(Adıyaman Üniversitesi)

Doç. Dr. Bünyamin AYÇİÇEĞİ
(İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet Fatih KÖKSAL
(İstanbul Kültür Üniversitesi)

Doç. Dr. Hasan KAPLAN
(Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet Sait ÇALKA
(Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)

Doç. Dr. Volkan KARAGÖZLÜ
(Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Mustafa ERDOĞAN
(Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Halil KARABULUT
(Trakya Üniversitesi)

Prof. Dr. Orhan Kemâl TAVUKÇUOĞLU
(Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Merve YILMAZ
(Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi)

Prof. Dr. Şerife YALÇINKAYA
(Ege Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Nagihan ÇAĞLAYAN
(Sivas Cumhuriyet Üniversitesi)

Prof. Dr. Zeki TAŞTAN
(Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Songül KARACA
(Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi)

Doç. Dr. Ahmet TOPAL
(Atatürk Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Uğur ÖZTÜRK
(Bandırma Onyeddi Eylül Üniversitesi)

Doç. Dr. Armağan ZÖHRE
(Kilis 7 Aralık Üniversitesi)

Arş. Gör. Songül AKBOĞA
(Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)

Doç. Dr. Bilge KARGA GÖLLÜ
(Çukurova Üniversitesi)

Dr. Mustafa GÜNCÜ
(Dokuz Eylül Üniversitesi)

Yazı İşleri Sorumlusu
Managing Editor

Fatma TÜRK

Dil Editörleri
Language Editors

Öğr. Gör. Dr. Bestami BİLGE (Türkçe)
Öğr. Gör. Hakan SÖNMEZ (İngilizce)
Dr. Öğr. Üyesi Ebubekir Sıddık ŞAHİN (Farsça)

Musahhahler
Proofreaders

Yasemin GÖKKUŞ
Selin YAVUZ

Son Okuma Sorumluları

Final Proofreaders
İlknur CEVHER
Gizem SERGERDANOĞLU

Kapak Tasarımı ve Mizanpaj
Cover Design and Layout

Beyza ABDUKARIMOV

Yazışma Adresi
Contact

dergiklasikdivan@gmail.com
<https://dergi.klasikdivan.com>

Dibace

Kıymetli Klasik Divan Okurları,

Klasik Divan: Uluslararası Dil, Kültür ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi 2/1 (KD-UDKEAD 2/1), 30 Haziran'da yayımlanmıştır. Dergimize gönderilen yazılar, yayın kurulunun ön incelemesinin ardından yazıyla ilintili olarak çift taraflı kör hakem değerlendirmesine tabi tutulmuştur. Yapılan ön incelemeler ve hakem değerlendirmelere göre uygun bulunmayan yazıların elenmesi neticesinde bu sayıda; dördü *Araştırma Makalesi* ve ikisi *Kitap Tanıtım Yazısı* olmak üzere toplam altı yazı yayımlanmıştır. Dergimize yazılarıyla katkıda bulunan değerli araştırmacılara, hakemlik teklifimizi geri çevirmeyip yazıları inceleyen kıymetli hakem kuruluna ve yayın sürecinde büyük bir titizlikle çalışan Klasik Divan Çevrim İçi Edebiyat Topluluğu üyelerine teşekkür ederiz. Nitelikli çalışmalarla akademi âlemine katkı sunmaya gayret eden *KD-UDKEAD*'ın özgün makalelerle uzun soluklu olmasını temenni ediyoruz. Saygılarımızla.

Baş Editör
Öğr. Gör. Esra AKA

Makale göndermek için ilk tarih: 22 Ocak 2025
Makale göndermek için son tarih: 22 Nisan 2025
1. Sayının yayımlanma tarihi: 30 Haziran 2025

İÇİNDEKİLER CONTENT

Dergi Künyesi:	I
Dibace:	V
İçindekiler:	VI
Araştırma Makalesi Research Article	
1. Florinalı Nâzım Tarafından Ziyâ Gökalp'in Ölümü Üzerine Yazılan Şiir: Ziyâ Gökalp'in Tâbûtu Huzûrunda Poem Written By Nazım of Florina on The Death of Ziya Gokalp: In The Presence of Ziya Gökalp's Coffin Dr. Murat ASLAN.....1	
2. Klasik Şiirin Aynasında Osmanlı'da Sokak Gösterileri Street Performances in The Ottoman Empire Through The Mirror of Classical Poetry Dr. Zeliha ACAR.....18	
3. Seyyid Lokmân Oğuznâmesi'nin Gagauz Tarihindeki Yerine Dair Bir Değerlendirme An Evaluation of The Role of Seyyid Lokmân's Oghuznâme in Terms of Gagauz History Muhammet Emin ÖZÇELİK.....45	
4. Çalışma Ahlakı Üzerinden İki Dinî Gelenek Two Religious Traditions on Work Ethics Dilan ADANÇ-Fatma ÖZDOĞAN.....55	

Kitap Tanıtım Yazısı
Book Review

5. Dijital Beşerî Bilimler Araçlarının Metin Analizinde ve Görselleştirmede Kullanılabilirliği ve Uygulamaları EcemnurTOPCU.....	64
6. Yûnus Emre Risâletü'n-Nushiyye-Dîvân İlknurCEVHER.....	69

Yûnus Emre Risâletü'n-Nushiyye-Dîvân

İlknur Cevher

ilknurcevherr@gmail.com

Ankara Üniversitesi

<https://orcid.org/0000-0001-8892-5697>

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Doktora Öğrencisi

Makale Türü/Article Type: Kitap Tanıtım Yazısı

Geliş Tarihi/Date of Submission: 28 Mart 2025

Kabul Tarihi/Date of Acceptance: 30 Nisan 2025

Sayfa/Page: 69-72

Atıf/Citation: Cevher, İlknur. “Yûnus Emre Risâletü'n-Nushiyye-Dîvân-Kitap Tanıtım Yazısı”. *Klasik Divan: Uluslararası Dil, Kültür ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* 2/1 (2025), 69-72.

Değerlendirme/Peer Review: İki dış hakem-Çift taraflı körleme/Double anonymized-Two external.

İntihal/Plagiarism: Bu makale turnitin programında taranmıştır. /This article was checked by turnitin.

Yûnus Emre Risâletü'n-Nushiyye-Dîvân¹

İlknur Cevher

Giriş

Yûnus Emre, 13. yüzyılın ilk yarısı ile 14. yüzyılın ilk çeyreği arasında ömür süren bir bilgedir. O, yaşadığı dönemin bütün siyasi karmaşalarına rağmen Hoca Ahmet Yesevî'nin manevî geleneği ile bulunduğu coğrafyayı harmanlayarak yazdığı şiirlerinde halkın inançlarına, hislerine, düşüncelerine tercüman olmuştur. Aynı zamanda Türkçeyi en yalın ve güçlü hâliyle kullanan Yûnus Emre, Anadolu'da Türkçe bir edebiyat inşa etmiş; böylece milletin hafızasını diri tutmayı başarmıştır.

Şiirleri sadece kendi çağının insanlarına ışık tutmakla kalmamış, bugünün insanına da manevi bir miras olarak ulaşmıştır. Şiirleri hem tasavvuf çevrelerince hem de halk tarafından çokça okunan Yûnus Emre, bugün yalnızca Anadolu'da değil tüm dünyada sevilmiş ve benimsenmiştir. Öyle ki bu beğeni ve ilgi, zaman içinde diğer Yûnuslar ile karıştırılmasına neden olmuş; dolayısıyla divanın bazı nüshalarında ona ait olmayan şiirler de yer almıştır.

Yûnus Emre'yle ilgili nitelikli çalışmalarıyla tanınan Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Orhan Kemâl Tavukçuoğlu tarafından kaleme alınan *Yûnus Emre Risâletü'n-Nushiyye-Dîvân* isimli eser Yunus Emre Enstitüsü tarafından Nisan 2025'te okuyucuların istifadesine sunuldu.

Yûnus Emre külliyyatının yakın dönemde keşfedilen önemli bir nüshası üzerine yapılan bu kapsamlı çalışma, Yazma Eserler Kurumu Kütahya Vahitpaşa Yazma Eser Kütüphanesinde 3367 numarayla kayıtlıdır. Eserin üzerinde, 7 Şevval 897 (2 Ağustos 1492) tarihiyle istinsah edildiği belirtilen bu nüsha, Yûnus Emre külliyyatının -üzerinde tarih kaydı olan- en eski nüshası olması itibarıyla dikkat çekmektedir. Ayrıca eserin Kıpçak Türkçesinin hâkim olduğu Memlûk Türk Sultanlığının başkenti Kahire'de istinsah edilmesi ve Eski Anadolu Türkçesi ile yazılmış olması da önemlidir. Eserde bulunan manzumelerden bazılarının, diğer nüshaların zayıf ve eksik yanlarını tamamlayacak nitelikte olması da dikkate değer başka bir husustur.

İki cilt hâlinde hazırlanan eserin birinci cildi, derinlemesine bir akademik inceleme ile Yûnus Emre'nin hayatını ve edebî yönünü irdeleyen dört bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm Yûnus Emre'nin yaşadığı çağda Anadolu'nun durumunu, Türkiye Selçukluları Devleti'ni, devletin Moğollarla ve Yûnus'un da içinde bulunduğu Türkmen topluluklarıyla ilişkilerini ortaya koymaktadır. Bugüne kadar yapılan çalışmalar çoğunlukla Yûnus'un yaşadığı sosyal çevre ve dönemindeki

¹ Prof. Dr. Orhan Kemâl Tavukçuoğlu, *Yûnus Emre Risâletü'n-Nushiyye-Dîvân*, Ankara: Yunus Emre Enstitüsü Yayınları, 2025.

siyasi olaylara bağlı şekillenen yaşamı dikkate alınmadan yapılmıştır. Bu sebeple hem şiirlerini tespit etme hem de söylediklerini anlama hususunda yetersiz kalınmıştır. Yazar, bu bölümü hazırlarken yalnızca tarihî kaynaklardan değil, aynı zamanda Yûnus Emre'nin şiirlerinden ve dönemin *Kerâmât-ı Hünkâr Hacı Bektaş-ı Velî, Menâkıb-ı Ahî Evran-ı Velî, Kerâmât-ı Ahî Evran* gibi önemli eserlerinden edindiği bilgileri de kullanarak konuyu çok yönlü bir şekilde ele almaktadır.² Bölümün sonunda dönemin olay-zaman akışını belirten çizelgenin bulunması ise okuyucuların olayları derli toplu görmesi açısından kolaylık sağlamaktadır.

Eserin ikinci bölümünde, Yûnus Emre'nin hayatına dair detaylı bir biyografik çalışma yer almaktadır. Yûnus'un ailesi, yolculukları, beşerî kaynakları ve tarikatına dair ulaşılan son bilgiler paylaşılmış; sanatı ve eserleri de burada değerlendirilmiştir. Yûnus Emre'nin doğum-ölüm tarihleri ve memleketi ile alakalı olarak kaynaklarda her zaman birbirinden farklı ve çelişkili ifadeler bulunmaktadır. Tavukçuoğlu, bu ifadeleri tek tek değerlendirerek Yûnus'un yaşadığı dönemde yazılan tarihî ve edebî kaynaklarla mukayese etmiş ve her bilgiye açıklık getirerek Yûnus'un memleketi olabilecek üç görüşün kuvvetli olduğunu bildirmiştir. Bu görüşler Aksaray'daki Sarıköy (Sarıkaraman), Eskişehir'deki Sarıköy (Yunusemre) ve Karaman'daki Larende'dir.

Eserde dikkat çeken diğer önemli başlık ise Yûnus'un "Ümmîliği"dir. Birçok çalışmada *Dîvân*'daki iki beyitten hareketle ümmî olduğu dillendirilmiş ancak şiirlerinin arkasındaki ilmî birikimden dolayı bunun mümkün olmayacağı ifade edilmiştir. Tavukçuoğlu, eserinde yine Yûnus'un beyitlerinden hareketle "Ümmî"nin "Yûnus"a denk bir manada kullanıldığını; sıfat değil isim, hatta Yûnus'un mahlaslarından biri olduğunu belirtmektedir.

Yûnus Emre'nin yaşadığı çağda Selçuklu Devleti'nin çöküşü, isyanlar, Moğol zulmü gibi siyasi karışıklıklar gerçekleşmiş; önemli kültür merkezleri tarumar olmuştur. Bu sebeple yazar, çıkarımlarını büyük ölçüde dinî ve edebî metinler; dönemin önde gelen mütefekkirleri hakkında anlatılanlar ile Yûnus şiirine giren kelime ve kavramlar üzerinden yapmıştır. Yûnus'un kültür muhitinde Hoca Ahmed Yesevî, Hallâc-ı Mansûr, İbn Arabî, Hacı Bektaş- Velî, Ahî Evran, Sadreddin Konevî, Tapduk Emre, Sarı Saltuk, Edebalı, Geyikli Baba gibi isimlerle karşılaşmış; Yûnus'un bu isimlerle ilişkilerini ayrı başlıklar altında değerlendirmiştir. Yazar, Yûnus'un şiirlerinden onun göç etmiş olduğunu tespit etmiş; yolculuklarını ele aldığı bölümde ise makamının bulunduğu ve şiirlerinde bizzat gezdiğini söylediği şehirlerin konakladığı yerler olabileceğini ifade etmiştir. Ayrıca kitabın sonunda Yûnus Emre'nin yaşadığı çağ ile yaptığı yolculukların muhtemel güzergâhlarını gösteren bir harita bulunmaktadır.

Üçüncü bölüm, çalışmanın temelini oluşturan *Dîvân ve Risâletü'n-Nushiyye*'nin Vahitpaşa

2 Prof. Dr. Orhan Kemâl Tavukçuoğlu, Klasik Divan Topluluğu ile yaptığı 15 Ekim 2022 tarihli çevrim içi Yûnus Emre Okumaları dersinde Yûnus Emre şiirlerini tespit edebilmek için kendi yöntemleriyle elde ettiği bazı ayırt edici özellikleri örneklerle anlatmıştır. Bu ders daha sonra Fatma Türk ve İlknur Cevher tarafından deşifre edilerek kitaplaştırılmıştır. [Fatma Türk-İlknur Cevher, *Yûnus Emre Okumaları I, II, III, IV* (İstanbul: DBY Yayınları, 2023).]

Nüshası'nın çeviri yazılı metnidir. Yazar, daha önce yayımladığı *Yûnus Emre ve Dîvân 'ı*³ eserinde Türk halkına Yûnus Emre'yi en eski metinlerden tanıtmak üzere bir çalışma yapmıştır. Yûnus Emre Dîvânı'nın yurt içi ve yurt dışında tespit edilen 50 nüshası arasından en eski tarihli beş nüsha seçilmiş ve elde edilen 306 manzume kitaba dahil edilmiştir. Bu çalışmada ise Yûnus Emre külliyyatının, üzerinde tarih bulunan en eski nüshasının tanıtımı amaçlanmıştır. Ayrıca *Dîvân*'ı dışında Yûnus'un bilinen tek müstakil eseri olan *Risâletü'n-Nushiyye*'nin Vahitpaşa Nüshası ile birlikte toplam on nüshası bulunmuştur.

Eserin dördüncü bölümü, metnin bilimsel usullerle hazırlanmış ayrıntılı bir sözlüğünü içermektedir. Dört yıl süren titiz bir çalışmanın ürünü olan bu sözlükte, Yûnus'un kelimelere verdiği hususi manalar yer almakta; böylece Yûnus'un dilini derinlemesine anlamak isteyen okuyucular açısından bu sözlük, önemli bir kaynak teşkil etmektedir. Ayrıca "Ekler" başlığı altında yerleştirilen fotoğraflarla sözlükteki bazı maddelerin daha iyi anlaşılması amaçlanmıştır.

Çalışmanın ikinci cildi, için metnin tıpkıbasımına ayrılmıştır. Bu cilt, Yûnus Emre'nin eserlerinin en eski nüshasını incelemek isteyen araştırmacılar için büyük bir değer taşımaktadır.

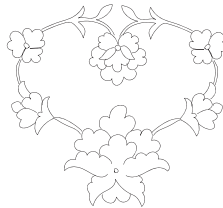
Sonuç olarak Prof. Dr. Orhan Kemâl Tavukçuoğlu'nun hazırladığı bu eser, Yûnus Emre külliyyatına yönelik yapılan araştırmalarda önemli bir boşluğu doldurmakla kalmayıp onun edebî ve kültürel mirasına yeni bir bakış açısı kazandırmaktadır. Yûnus Emre'nin hayatı, şiirleri ve fikirleri hakkında dikkatli bir inceleme sunan bu eser hem akademisyenler hem de genel okuyucular için vazgeçilmez bir kaynaktır.

Kaynaklar

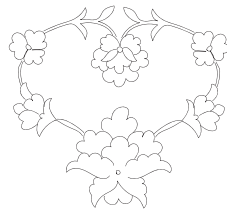
Tavukçuoğlu, Orhan Kemâl. *Yûnus Emre ve Dîvân 'ı*. İstanbul: Vakıfbank Kültür Yayınları, 2022.

Tavukçuoğlu, Orhan Kemâl. *Yûnus Emre Risâletü'n-Nushiyye-Dîvân*. Ankara: Yunus Emre Enstitüsü Yayınları, 2025.

Türk, Fatma- Cevher, İlknur. *Yûnus Emre Okumaları I,II,III,IV*. İstanbul: DBY Yayınları, 2023.

3 Orhan Kemâl Tavukçuoğlu, *Yûnus Emre ve Dîvân 'ı* (İstanbul: Vakıfbank Kültür Yayınları, 2022).

Klasik Divan

Uluslararası Dil, Kültür ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi (KD-UDKEAD)
International Journal of Language, Culture and Literature Researches (KD-IJLCLR)

E-ISSN: 3023-820X
Yaz 2025 Summer 2025
Cilt 2 Volume 2
Sayı 1 Issue 1